ΦΟΥΡΙΟ ΚΟΛΟΜΠΟ – ΠΙΕΡ ΠΑΟΛΟ ΠΑΖΟΛΙΝΙ

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΜΕ ΟΛΟΙ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΑΔΗΜΟΣΙΕΥΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΣΑ ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΟΣΑ ΕΓΙΝΑΝ ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΓΝΩΣΤΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΦΩΤΕΙΝΗ ΖΕΡΒΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη — Βιβλία για την Τέχνη
Φούριο Κολόμπο – Πιερ Πάολο Παζολίνι, *Κινδυνεύουμε όλοι. Η τελευταία συνέντευξη. Με αδημοσίευτες παρεμβάσεις για όσα συνέβησαν εκείνες τις μέρες και όσα έγιναν αργότερα γνωστά*
Furio Colombo – Pier Paolo Pasolini, *Siamo tutti in pericolo. L'ultima intervista. Con interventi inediti su quei giorni e su ciò che sappiamo dopo*
Μετάφραση: Φωτεινή Ζερβού
Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου
Διορθώσεις: Αλέκα Πλακονούρη
Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου
Copyright© Compagnia Editoriale Aliberti by Comedit SRL, 2025
Published by arrangement with Read n Right Agency/Chalkida and jr literary agency/Munich
Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη), Αθήνα, 2025
Πρώτη έκδοση στην ιταλική γλώσσα από τις εκδόσεις Compagnia Editoriale Aliberti, Ρέτζιο Εμίλια, 2025
Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Νοέμβριος 2026
ΚΕΤ Κ069 ΚΕΠ 647/26 ISBN 978-618-07-1922-2

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,
ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: http://www.patakis.gr • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Περιεχόμενα

Συνέντευξη του Φούριο Κολόμπο
στον Φραντσέσκο Αλιμπέρτι
9

Πρόλογος του Φούριο Κολόμπο
31

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΜΕ ΟΛΟΙ
Η τελευταία συνέντευξη του Πιερ Πάολο Παζολίνι
στον Φούριο Κολόμπο
53

Πόσο μακριά από το παρόν είναι ο Παζολίνι;
75

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Ο Φούριο Κολόμπο θυμάται:
«Ο Παζολίνι ήταν ένας προφήτης...»
85

Η συνέντευξη με τον Παζολίνι προμήνυε θάνατο
91

Ο Φούριο Κολόμπο θυμάται την τελευταία συνέντευξη
του κουρσάρου διανοούμενου
97

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΜΕ ΟΛΟΙ

Η τελευταία συνέντευξη του Πιερ Πάολο Παζολίνι *στον Φούριο Κολόμπο*

(1 Νοεμβρίου 1975)

ΦΟΥΡΙΟ ΚΟΛΟΜΠΟ: *Παζολίνι, έχεις δώσει στα άρθρα και τα γραπτά σου πολλές ερμηνείες αυτού που απεχθάνεσαι. Έχεις ξεκινήσει έναν αγώνα, μόνος σου, εναντίον πολλών πραγμάτων, θεσμών, πεποιθήσεων, ανθρώπων, εξουσίας. Για να κάνω λιγότερο περίπλοκη τη συζήτηση, θα πω «η κατάσταση», και θα καταλάβεις ότι σκοπεύω να μιλήσω για το θέμα εναντίον του οποίου αγωνίζεσαι γενικά. Σε αυτό το σημείο θα εκφράσω την ένστασή μου. Η «κατάσταση», με όλα τα κακά που της αποδίδεις, περιέχει όλα αυτά που σου επιτρέπουν να είσαι ο Παζολίνι. Θέλω να πω: Εσύ είσαι η αξία και το ταλέντο. Αλλά τα εργαλεία; Τα εργαλεία ανήκουν στην «κατάσταση». Εκδοτική δραστηριότητα, κινηματογράφος, οργάνωση, ακόμη και τα αντικείμενα. Ας υποθέσουμε ότι έχεις μια μαγική ικανότητα. Κάνεις μία κίνηση κι όλα εξαφανίζονται. Όλα αυτά που μισείς. Κι εσύ; Δε θα έμενες μόνος και χωρίς μέσα; Εννοώ εκφραστικά μέσα, εννοώ...*

ΠΙΕΡ ΠΑΟΛΟ ΠΑΖΟΛΙΝΙ: Ναι, κατάλαβα. Αλλά εγώ όχι μόνο επιχειρώ αυτή τη μαγική σκέψη, αλλά την πιστεύω κιόλας. Όχι με τη μεταφυσική

έννοια. Αλλά επειδή ξέρω ότι χτυπώντας συνεχώς το ίδιο καρφί, μπορεί να γκρεμίσεις ακόμη και ένα σπίτι. Σε μικρογραφία ένα καλό παράδειγμα μας δίνουν οι ριζοσπάστες, μια χούφτα άνθρωποι, που καταφέρνουν να ταρακουνήσουν τη συνείδηση μιας χώρας (και ξέρεις ότι δε συμφωνώ πάντα μαζί τους, αλλά αυτή τη στιγμή ετοιμάζομαι να φύγω για να πάω στο συνέδριό τους). Τη μεγάλη εικόνα θα μας τη δώσει η Ιστορία. Η άρνηση είναι πάντα μια ουσιαστική κίνηση. Οι άγιοι, οι ερημίτες, αλλά και οι διανοούμενοι. Οι ελάχιστοι που έγραψαν την Ιστορία είναι αυτοί που αντιστάθηκαν, όχι οι αυλικοί και οι βοηθοί καρδιναλίων. Η αντίσταση, για να λειτουργήσει, πρέπει να είναι μεγάλη, όχι μικρή, ολοκληρωτική, όχι κατά περίπτωση, πρέπει να είναι «παράλογη», όχι λογική. Ο Άντολφ Άιχμαν, αγαπητέ μου, είχε αρκετή κοινή λογική. Τι του έλειπε; Δεν είπε όχι στους ανωτέρους του, τον πρώτο καιρό, τότε που ήταν απλώς διεκπεραιωτής και γραφειοκράτης. Ίσως είχε πει στους φίλους του: Εμένα αυτός ο Χίμλερ δε μου πολυαρέσει. Θα ψιθύρισε, όπως ψιθυρίζουν στους εκδοτικούς οίκους, στις εφημερίδες, στο παρα-

σκήνιο της εξουσίας και στην τηλεόραση. Ή μπορεί και να διαμαρτυρήθηκε γιατί ένα τρένο σταματούσε μία φορά την ημέρα για να εφοδιαστούν με ψωμί και νερό οι εκτοπισμένοι, ισχυριζόμενος ότι θα ήταν πιο λειτουργικό ή πιο οικονομικό να γίνονται δύο στάσεις. Όμως δε σταμάτησε ποτέ τη μηχανή. Συνεπώς, τρία είναι τα θέματα. Ποια είναι, όπως λες εσύ, «η κατάσταση» και γιατί θα έπρεπε να τη σταματήσουμε ή να την καταστρέψουμε. Και με ποιον τρόπο.

Φ.Κ.: *Περίγραψε λοιπόν την «κατάσταση». Ξέρεις πολύ καλά ότι οι παρεμβάσεις και η γλώσσα σου είναι σαν τον ήλιο, που το φως του διαπερνά τη σκόνη. Είναι μια όμορφη εικόνα, όμως δεν μπορείς να δεις (ή να καταλάβεις) πολλά πράγματα.*

Π.Π.Π.: Ευχαριστώ για την ωραία εικόνα του ήλιου, αλλά εγώ απαιτώ κάτι πιο ουσιαστικό. Απαιτώ να κοιτάξεις γύρω και να αντιληφθείς την τραγωδία. Ποια είναι η τραγωδία; Η τραγωδία είναι ότι δεν υπάρχουν πια ανθρώπινες υπάρξεις, υπάρχουν παράξενες μηχανές, που η

μια πέφτει πάνω στην άλλη. Κι εμείς, οι διανοούμενοι, κοιτάμε τα δρομολόγια των τρένων της προηγούμενης χρονιάς ή της προηγούμενης δεκαετίας και λέμε: Παράξενο, αυτά τα τρένα δεν περνούσαν από εκεί, πώς έγινε και συγκρούστηκαν; Ή ο μηχανοδηγός τρελάθηκε, ή είναι εγκληματίας, ή πρόκειται για συνωμοσία. Κυρίως η πιθανότητα συνωμοσίας μάς κάνει να παραληρούμε. Μας απελευθερώνει από το βάρος να αναμετρηθούμε μόνοι μας με την αλήθεια. Για φαντάσου, ενώ βρισκόμαστε εδώ και συζητάμε, κάποιος στην αποθήκη να σχεδιάζει τη δολοφονία μας. Είναι εύκολο, είναι απλό, είναι η αντίσταση. Εμείς θα χάσουμε μερικούς συντρόφους, μετά θα οργανωθούμε και θα τους σκοτώσουμε, ή μήπως έναν έναν, πώς σου φαίνεται; Και το ξέρω: όταν η τηλεόραση μεταδίδει το *Κάψτε το Παρίσι*, είναι όλοι εκεί, με δάκρυα στα μάτια και μια τρελή επιθυμία να επαναληφθεί η Ιστορία, όμορφη, καθαρή (ένα από τα αποτελέσματα του χρόνου είναι ότι «ξεθωριάζει» τα πράγματα, όπως τις προσόψεις των σπιτιών). Απλώς, εγώ θα είμαι από αυτή τη μεριά, εσύ από την άλλη.